

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2016/2017**

**FORMUŁA DO 2014
(„STARA MATURA”)**

**JĘZYK POLSKI
POZIOM PODSTAWOWY**

**ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ
ARKUSZ MPO-P1**

MAJ 2017

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Część I

Zadanie 1. (0–1)

Obszar standardów	Opis wymagań
Korzystanie z informacji.	Odczytanie sensu fragmentu tekstu.

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Autorka podział ten uważa za sztuczny, ponieważ nie dopowiada on rzeczywistości współczesnej sztuki, w której zacierają się granice między elitarnością i masowością dzieł.

Zadanie 2. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Nazywanie środków językowych i ich funkcji w tekście.
---------------------------	---

Schemat punktowania

1 p. – poprawne podanie dwóch antonimów.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

wysoka – niska

elitarność – masowość

artystyczna – komercyjna

Zadanie 3. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Nazywanie środków językowych i ich funkcji w tekście.
---------------------------	---

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Wprowadzają w problematykę dalszego ciągu tekstu.
- Podkreślają złożoność problemu.
- Zmuszają czytelnika do refleksji nad sytuacją kultury współczesnej.
- Uzmysławiają czytelnikowi, jak iluzoryczny jest podział na kulturę wysoką i niską.

Zadanie 4. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Odczytanie sensu fragmentu tekstu.
---------------------------	------------------------------------

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Porównanie to służy ukazaniu pustki duchowej / ideowej wielu współczesnych dzieł, które nie są w stanie wzbudzić w czytelniku emocji i głębszych uczuć.

Zadanie 5. (0–2)

Korzystanie z informacji.	Odczytanie sensu fragmentu tekstu.
---------------------------	------------------------------------

Schemat punktowania

2 p. – poprawne podanie trzech cech kultury wysokiej i trzech cech kultury niskiej.

1 p. – poprawne podanie dwóch cech kultury wysokiej i dwóch cech kultury niskiej.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Cechy kultury wysokiej	Cechy kultury niskiej
elitarność	masowość
walory artystyczne	komercja
niepodporządkowywanie się prawom rynku	schlebienie gustom czytelnika
twórca to artysta	autor to rzemieślnik
ambicje artystyczne	jest czymś gorszym

Cechy wpisane w tabeli nie muszą być ze sobą zestawione na zasadzie porównania / przeciwieństw.

Zadanie 6. (0–2)

Korzystanie z informacji.	Wyróżnianie w tekście związków frazeologicznych i odczytywanie ich znaczenia.
---------------------------	---

Schemat punktowania

2 p. – podanie związku frazeologicznego i wyjaśnienie go.

1 p. – podanie związku frazeologicznego, ale błędne wyjaśnienie go lub brak wyjaśnienia.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Związek frazeologiczny: kruszyć kopie

Znaczenie: spierać się, przedstawiać sprzeczne poglądy, walczyć

Jeśli zdający nie wypisze związku frazeologicznego, ale poda wyjaśnienie, otrzymuje 0 punktów.

Zadanie 7. (0–2)

Korzystanie z informacji.	Rozpoznanie charakterystycznych cech stylu i języka tekstu.
---------------------------	---

Schemat punktowania

2 p. – wskazanie wszystkich poprawnych odpowiedzi.

1 p. – wskazanie trzech poprawnych odpowiedzi.

0 p. – odpowiedzi błędne lub brak odpowiedzi.

Poprawne odpowiedzi

TAK

TAK

TAK

NIE

Zadanie 8. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Odczytanie sensu fragmentu tekstu.
---------------------------	------------------------------------

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Autor za życia nieczytany, odrzucony, staje się kimś ważnym dla następnych pokoleń.

Zadanie 9. (0–2)

Korzystanie z informacji.	Odczytanie sensu fragmentu tekstu.
---------------------------	------------------------------------

Schemat punktowania

2 p. – poprawne podanie trzech powodów.

1 p. – poprawne podanie dwóch powodów.

0 p. – odpowiedzi błędne lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Zawiera głębsze znaczenia.
- Można je odczytać na różnych poziomach.
- Porusza, budzi silne emocje.
- Widać w nim szacunek dla erudycji czytelnika.
- Prezentuje dobry warsztat literacki.

Zadanie 10. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Odczytanie sensu fragmentu tekstu.
---------------------------	------------------------------------

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Jego utwory są dowodem, że dzieła uważane za produkt kultury niskiej, z czasem stały się częścią kultury wysokiej.
- Kontrast polega na całkowitej zmianie stosunku odbiorców do dzieła.

Zadanie 11. (0–2)

Korzystanie z informacji.	Przetwarza informacje i stosuje do rozwiązania problemu.
---------------------------	--

Schemat punktowania

2 p. – poprawne zastąpienie dwóch wyrazów.

1 p. – poprawne zastąpienie jednego wyrazu.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

kontrowersje – sprzeczne opinie/spory

komercyjny – handlowy, rynkowy

Zadanie 12. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Odczytanie sensu fragmentu tekstu.
---------------------------	------------------------------------

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Szacunek ten polega na dążeniu do takiej kompozycji utworu, która zmuszałaby czytelnika do wysiłku, oraz na dążeniu do wzbudzenia w nim różnorodnych uczuć.

Zadanie 13. (0–1)

Obszar standardów	Opis wymagań
Korzystanie z informacji.	Odczytanie sensu fragmentu tekstu.

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Dlatego, że choć tworzyli dzieła wybitne i trudne w odbiorze, tematyka ich utworów wywodziła się z kultury popularnej.

Zadanie 14. (0–2)

Korzystanie z informacji.	Odczytuje i rozumie intencje autora; rozumie główną myśl tekstu.
---------------------------	--

Schemat punktowania

2 p.– wypisanie tezy i podanie trafnego argumentu.

1 p.– wypisanie tezy, ale podanie błędnego argumentu lub niepodanie argumentu.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Prawidłowe rozwiązanie

Teza: „[...] podział na kulturę wysoką i niską mimo wszystko jest dziś anachroniczny”.

Przykładowy argument: Gatunki fantasy i science fiction wciąż zaliczane są do literatury popularnej, podczas gdy wiele tych dzieł osiąga wysoką jakość artystyczną i ma dużą wartość poznawczą.

Jeśli zdający nie wypisze tezy, ale poda tylko argument, otrzymuje 0 punktów.

Część II

Tworzenie informacji	Napisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu.
----------------------	---

Temat 1. **Jak literatura czasów niewoli ukazuje bohaterów narodowych dziejów? Porównaj portrety wodzów przedstawione w podanych fragmentach: *Potopu* Henryka Sienkiewicza i *Glorii victis* Elizy Orzeszkowej. Zwróć uwagę na sposób ukazania postaci.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 25 punktów)

1. Wstępne rozpoznanie tekstów

0–1

np.:

- utwory powstałe w czasie zaborów (chwile narodowej klęski),
- ukazanie wzorców postaw patriotycznych,
- cel powstania utworów: podniesienie Polaków na duchu,
- narracja trzecioosobowa, różnica stylu,
- przedstawienie bohaterów: Czarniecki – wielki dowódca wojskowy, Traugutt – dyktator powstania styczniowego.

Portrety wodzów

Potop

0–9

np.:

2. Wygląd, np.:

- a. ostre rysy, wysokie czoło, jowiszowe brwi,
- b. przesywający wzrok,
- c. budzi strach i respekt we wrogach,
- d. podobny do orła.

3. Cechy osobowości, np.:

- a. impulsywność, przerażający w chwili gniewu,
- b. władczość,
- c. stanowczość, nieugiętość,
- d. wierność w służbie króla i ojczyzny,

4. Sposób działania, np.:

- a. doradca króla,
- b. zwycięzca (*dowódcy potężnych watah tracili głowy, gdy przyszło im przeciw Czarniekiemu działać, wygniatał do cna zbuntowane roje, brał szturmem miasta, okopy*),
- c. szybkość działania (*przebiegał na kształt płomienia stopy, rzucając się z szybkością wихru z jednego końca Ukrainy w drugi*),
- d. wytrwałość (*z zacieklą wytrwałością szarpał teraz Szwedów*),
- e. z sukcesem stosuje taktykę wojny szarpanej (*Czarniecki nie wybije, ale wykradnie mi wojsko*),
- f. dobry taktyk i strateg (potrafi w razie potrzeby zmienić sposób walki: przymierze z Lubomirskim, konieczność utworzenia dużej armii).

Gloria victis

0–9

np.:

5. Wygląd zewnętrzny, np.:

- a) kontrastujący z cechami osobowości (*oczy myśliciela i wygląd dziecka*),
- b) czarnowłosa głowa, oczy smutne, mądre; uśmiech świeży, perłowy.

6. Cechy osobowości, np.:

- a. wielkość moralna, heroizm,
- b. spokój i stanowczość,
- c. wzbudzanie posłuchu (autorytet: *głos jego z brzmieniem jak stal dzwoniącym, rozkazującym, niekiedy aż groźnym*),
- d. porównanie do Leonidasa (*Tak grzmieć musiał w wąwozie termopilskim głos Leonidasa*),
- e. smutek i cierpienie,
- f. narodowy święty (*człowiek świętego imienia, wzięwszy na ramiona krzyż narodu swego*).

7. Sposób działania, np.:

- a. biegłość w dowodzeniu (*W orężnych sprawach ludzkich biegłym był*),
- b. wyrzeczenie się osobistego szczęścia (*opuścił on żonę i dzieci, dostatki i spokój*),
- c. świadomość nadchodzącej klęskę (*sposzrzegał wylaniającą się z dnia ofiar i boju potworną, czarną noc*),
- d. ofiarność i wierność do końca sprawie wolności ojczyzny (śmierć).

8. Sposób ukazania postaci **0–2**

np.:

- a. Czarniecki – ukazany jako zwycięski wódz, budzący respekt swą biegłością strategiczną, wiernością i poświęceniem dla ojczyzny,
- b. Traugutt – ukazany jako męczennik narodowej sprawy, powołany przez Boga do walki (*według przykazania Pana*),
- c. uwznioślenie bohaterów, ukazanie wyjątkowości i niezwykłości ich poświęcenia (elementy stylizacji biblijnej w *Gloria victis*),
- d. znaczenie ukazanych postaci dla Polaków żyjących w niewoli.

9. Konteksty interpretacyjne, np.: **0–1**

- a. historycznoliteracki,
- b. historyczny

10. Podsumowanie **0–3**

pełne, np.: obydwaj teksty ukazują bohaterskich wodzów, Czarniecki to symbol zwycięstwa, Traugutt nieuchronnej ale bohaterskiej klęski. Obydwaj są godni podziwu. Pierwszy z nich budzi głównie strach i podziw, drugi podziw heroiczną, skazaną na klęskę, walką; (3p.)
częściowe, np.: wskazanie niektórych podobieństw i różnic; (2p.)
próba podsumowania, np.: wskazanie, że w obu tekstach dostrzec można poświęcenie i determinację wodzów w walce o wolność ojczyzny. (1p.)

Temat 2. **Analizując wiersz Czesława Miłosza *Rzeki*, zwróć uwagę na to, jak motyw rzeki został wykorzystany do poetyckiej refleksji o człowieku i jego życiu.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 25 punktów)

1. Wstępne rozpoznanie **(0–3)**

np.:

- a. liryka refleksyjna – refleksja poety o roli rzek w życiu i twórczości,
- b. wypowiedź w 1 os. lp.,
- c. osobisty, emocjonalny stosunek do rzek,
- d. ukazanie relacji między biegiem rzek a biegiem życia człowieka.

2. Obraz rzek i sposób ich ukazania w utworze **(0–8)**

np.:

- a. apostrofa do rzek pamiętanych z rodzinnych stron i różnych okresów życia,
- b. antropomorfizacja rzek,
- c. pozorną rozmowa (monolog skierowany do rzek),
- d. nadanie wypowiedzi charakteru wspomnienia (*szum wasz koło przystani, jak wtedy w sobie słyszę*),
- e. ukazanie rzek jako kwintesencji życia (*Wy jesteście i miód i miłość i śmierć i taniec*),
- f. początek rzek jest nieznan, tajemniczy, niejednakowy,
- g. rozwijają się z małych strumyczków,
- h. płyną nieustannie wartkim nurtem,
- i. mijają świat widoczny wzdłuż ich brzegów,
- j. są świadkami i towarzyszami życia człowieka,
- k. są wieczne, znane kolejnym pokoleniom,
- l. są częścią krajobrazu, ale też częścią doświadczenia człowieka.

3. Związek rzek z życiem człowieka

(0–10)

np.:

- a. wykorzystanie motywu *panta rhei* (wszystko płynie),
- b. początek życia człowieka jest równie nieznanym, jak źródła rzek (*Zaczyna się wasz bieg i mój bieg*),
- c. rzeka i człowiek jako cząstki przyrody,
- d. ukazanie wody jako źródła wszelkiego życia *aqua vitae* (*Gdzie bogini ze swoich dzbanów nalewa wodę żywą*),
- e. nurt rzeki jako nurt życia (*wstępowałem w wasze wody/I nurt mnie podejmował milcząco za kolana*),
- f. płynąca woda jako symbol życiowych doświadczeń, ale też przemijania (rzeka czasu),
- g. baśniowość,
- h. ograniczony wpływ człowieka unoszonego przez nurt życia (rzeki) na jego bieg (*sterujący z rzadka zanurzeniem wiosła*),
- i. wskazanie, że rzeka podobnie jak życie otwiera przed człowiekiem nieznaną przestrzeń, nowe nadzieje i perspektywy (*Za każdym zakrętem otwierała się przede mną ziemia obietnicy*),
- j. zmienność krajobrazów mijanych z nurtem rzeki jako odzwierciedlenie poznawania świata,
- k. płynąca rzeka jako odzwierciedlenie etapów życia człowieka: dorastania (*powoli, krok za krokiem, wstępowałem w wasze wody*), inicjacji (*byłem na waszych brzegach o zaczęciu letniej nocy, [...]//Kiedy wytacza się pełnia i łączą się usta w obrzędzie*) dojrzałości (*triumfalne południe*), spełnienia (*Kiedy wytacza się pełnia*), śmierci (*na ukojenie*),
- l. podobnie jak woda płynąca w rzekach życie człowieka przemija, ludzie odchodzą w zapomnienie, dołączają do minionych pokoleń (*Z biciem we wszystkie dzwony zatopionych miast odchodzimy /zapomnianych witają poselstwa dawnych pokoleń*),
- m. paradoksalność puenty – płynąca rzeka zostaje i trwa (*Tylko trwa wieczna chwila*) – jednostka i pokolenia przemijają jakby porwane nurtem rzeki (*A pęd wasz nieustający zabiera dalej i dalej*).

4. Konteksty interpretacyjne

0–1

np.:

- a. filozoficzny (*panta rhei* – teoria zmienności Heraklita z Efezu),
- b. literacki (np. wiersze Baczyńskiego, Szyborskiej),
- c. biograficzny.

5. Podsumowanie

0–3

pełne, np: wskazanie sposobu wykorzystania motywu rzeki, związku rzek z życiem człowieka oraz odwołanie się do wybranego kontekstu; (3p.)

częściowe, np: wskazanie sposobu wykorzystania motywu rzeki i związku rzek z życiem człowieka; (2p.)

próba podsumowania, np.: dostrzeżenie, że ukazane w wierszu rzeki mają związek z życiem człowieka. (1p.)

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 5 punktów)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

– podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie; przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym; **5 p.**

– uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części; **3 p.**

– wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 5 punktów)

- jasny, żywy, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, urozmaicona leksyka; **5 p.**
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny, wystarczająca leksyka; **3 p.**
- na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe. **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 12 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja; **12 p.**
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja; **9 p.**
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia; **6 p.**
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych; **3 p.**
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych. **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 3 punkty)

- bezbłędna ortografia, poprawna interpunkcja (nieliczne błędy); **3 p.**
- poprawna ortografia (nieliczne błędy II stopnia), na ogół poprawna interpunkcja; **2 p.**
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia), interpunkcja niezakłócająca komunikacji (mimo różnych błędów). **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0–4